

Základní výklad specifických poruch učení

Vysvětlení termínů: SPU, dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie

Specifické poruchy učení (= SPU) neboli vývojové poruchy učení jsou poruchy, které jsou připisovány dysfunkcím centrálního nervového systému, vznikají během vývoje dítěte a projevují se až v určitých situacích vyvolaných vnějšími okolnostmi. SPU se začínají projevovat zejména ve školním věku a mohou být provázeny dalšími obtížemi souvisejícími se školní úspěšností, které s SPU mohou i nemusí souviset (výchovné, smyslové, rodinné apod.)

Mezi nejběžnější poruchy učení patří:

Dyslexie = porucha osvojování čtenářských dovedností

Dysgrafie = porucha osvojování psaní

Dysortografie = porucha pravopisu

Dyskalkulie = porucha matematických dovedností

Diagnostika potíží: První pedagogickou diagnostiku provádí nejčastěji třídní učitel na prvním stupni základní školy. Odborné vyšetření, které poruchu buď vyvrátí, nebo potvrdí, je však prováděno pouze na poradenských pracovištích, v našem případě zejména v Pedagogicko-psychologické poradně v Mladé Boleslavi.

Náprava: Cílem reedukace neboli nápravy SPU je formou speciálních cvičení usilováno o zmírnění či odstranění obtíží u dítěte. Hodiny nápravy probíhají ve škole po vyučování a vedou je kvalifikované učitelky. Správná kvalifikace těchto učitelů je velice důležitá a není součástí vzdělání běžného učitele, proto je nutná pravidelná docházka dítěte na tyto hodiny. Nápravný proces je náročný, dlouhodobý a vyžaduje značné úsilí a trpělivost ze strany dítěte, učitele i rodiny.

Práce s dítětem s SPU v hodinách: Každý učitel je vybaven metodikou práce s dítětem, které má diagnostikovanou poruchu učení. Pokud je dítě na žádost rodičů integrováno a má svůj individuální učební plán, je povinností vyučujících se tímto plánem řídit. V hodinách však nedochází k nápravě, práce dítěte v hodinách je pouze modifikována podle charakteru postižení.

Podrobnější vysvětlení termínů:

Dyslexie se projevuje neschopností naučit se číst běžnými výukovými metodami. Jde o poruchu ve spolupráci mozkových hemisfér. Porucha postihuje rychlost čtení, chybovost čtení, techniku čtení, porozumění čtenému textu.

Dyslexie je fonetická (nezvládnutí fonetického systému jazyka), optická (porucha zrakové paměti, prostorového vnímání), agramatická (nedostatečné osvojení gramatických forem), sémantická (nedostatečné chápání smyslu čteného)

Dysgrafie je porucha psaní, která postihuje grafickou stránku písemného projevu, tj. čitelnost a úpravu. Problémy: tvary písmen, velikost písma, napodobování písmen, časté škrtnutí, pomalé tempo psaní atd.

Dysortografie je specifická porucha pravopisu, vyskytuje se velice často ve spojení s dyslexií. Nepostihuje celou oblast gramatiky, ale týká se tzv. specifických dysortografických jevů, kterými jsou: přesmyknutí písmen nebo slabik, záměny tvarově podobných písmen, chyby z artikulační neobratnosti, nesprávně umístěné nebo vynechané vyznačení délek samohlásek, chyby v měkčení, rozlišování sykavek, hranice slov v písmu, rozlišování dy-di, ty-ti, ny-ni. Porucha negativně ovlivňuje osvojování gramatického učiva a jeho aplikaci v písemném projevu.

Dyskalkulie je specifická porucha matematických schopností. Týká se základních početních výkonů. Praktognostická - znamená narušení matematické manipulace s předměty nebo symboly. Nedospívá k pojmu – číslo. Neorientuje se v číselné řadě, nechápe pojem více-méně, porucha prostorového faktoru matematických schopností.

Druhy: verbální (problémy při označování počtu předmětů, množství, operačních znaků, matematických úkonů, číslo 12 čte jako 21, potíže s chápáním významu o tři více apod.), lexická (neschopnost číst číslice, čísla, operační symboly, potíže např. s vícemístnými čísly s nulami apod.), grafická (neschopnost psát matematické znaky, psát nuly, obtíže s rýsováním, zrcadlové psaní číslic apod.), operační (neschopnost sčítat, odčítat, násobit, dělit, záměny jednotek a desítek apod.), ideognostická (matematické pojmy a vztahy mezi nimi, problém pokračovat v číselných řadách, umí přečíst a napsat číslo 6, ale neuvědomuje si že $3+3$ nebo 2×3 je totéž)

Zpracovala Mgr. Lenka Dajčová

čerpáno z textu Mgr. Romany Žižkové

Literatura:

Zelinková, O. Poruchy učení. Praha: Portál, 1994

Bartoňová, M. Kapitoly ze specifických poruch učení I. II. MU Brno, 2005

Pokorná, V. Cvičení pro děti se specifickými poruchami učení. Praha: Portál, 2007

Swierkoszová, J. Sdecitické boruchy umečí (Specifické poruchy učení). Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské university, 2007